

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ ІТ-ГАЛУЗІ

Як показує досвід розвинених країн, кваліфікація та знання, як і кількість років стажу – статичні характеристики, що є не лише недостатніми для адекватного оцінювання кандидатів на посаду та вибору найкращих, але і загалом – недостатнім фактором для ефективного управління компанією та персоналом. Саме тому в багатьох країнах сьогодні використовують компетентності як основний критерій для оцінки та відбору фахівця. Згідно Закону України «Про вищу освіту», компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь та практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних та громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти [1].

Компетентності є практично-орієнтованими і визначаються на основі аналізу природи роботи на посаді, ключових посадових обов'язків (функцій та повноважень), таким чином, аби вони віддзеркалювали основні вимоги до «професійної та особистісної поведінки» тих, хто обійматиме ці посади. У свою чергу, вони можуть бути інтегральні, загальні та спеціальні. Нормативний документ «Національна рамка кваліфікацій», що описує кваліфікаційні рівні освіти, визначає інтегральну компетентність як узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентності характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності. В освітньо-професійній програмі (ОПП) за певною спеціальністю заклад вищої освіти формує відповідний набір інтегральних, загальних та спеціальних компетентностей та програмних результатів, успішне виконання яких є підставою для присудження рівня професійної компетентності здобувачу на певному освітньому рівні, якими в Україні є: початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти; перший (бакалаврський); другий (магістерський); третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) та науковий рівні. Відмінність між результатами навчання та компетентностями полягає в тому, що перші формуються викладачами на рівні освітньо-професійної програми, а також на рівні окремої дисципліни, а компетентності набуваються особами, що навчаються. Державний університет «Житомирська політехніка» проводить активну політику щодо розвитку вже існуючих спеціальностей, вдосконалюючи їх, гнучко реагує на нові виклики ринку праці шляхом відкриття нових спеціальностей та впровадження компетентнісного підходу в освітній процес на всіх рівнях підготовки фахівців вищої освіти. Освітньо-професійні програми (ОПП) адаптовані до нових стандартів МОН, потреб роботодавців, фахівців галузей та наукових напрямів. Відповідно до ОПП спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення» за ступенем вищої освіти «бакалавр» інтегральна компетентність сформульована таким чином: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі інженерії програмного забезпечення, що характеризується комплексністю та неповною визначеністю умов. Критеріями досягнення визначеного рівня професійної підготовки фахівця є оволодіння уміннями та навиками як загального, так і спеціального спрямування. Загальні – знання, розуміння, навички та здатності, якими студент оволодіває у рамках виконання певної програми навчання, але які мають універсальний характер. Наприклад, за спеціальністю 121 «Інженерія програмного забезпечення» таких компетентностей визначено одинадцять, серед яких найбільшу частку приділено розвитку якостей когнітивно-емоційного та комунікаційно-соціального характеру, що формують ядро загальних компетентностей сучасного фахівця. У свою чергу, комунікативна складова включає: знання законів спілкування; уміння та навички реалізації цих знань у конкретній ситуації; здатність до самореалізації, самоконтролю, самовизначення у спілкуванні. Отже, за спеціальністю 121 «Інженерія програмного забезпечення» основні компетентності, що формують комунікативні навички і уміння здобувача вищої освіти, визначено як: здатність здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування рідною та іноземною мовами; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій з метою пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісні взаємодії при вирішенні поставлених завдань; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. В спеціальні (фахові) компетентності, що залежать від предметної області, також інтегровані комунікативні знання і навички, які є важливими для успішної професійної діяльності в сфері інженерії програмного забезпечення, зокрема: здатність формулювати та забезпечувати вимоги щодо якості програмного забезпечення у відповідності з вимогами, технічним завданням та стандартами; уміння готувати та презентувати документацію та методичні матеріали щодо програмного забезпечення та ін.

Отже, комунікативна компетентність багатокomпонентне явище, яке складається із сукупності знань, умінь і якостей, необхідних для міжособистісної, міжкультурної та ділової комунікації в конкретних умовах. В більш вузькому розумінні, це здатність людини встановлювати й підтримувати необхідні контакти з іншими людьми.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про вищу освіту». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18>
2. Національна рамка кваліфікацій. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011%D0%BF/paran12#n12>
3. Компетентнісний підхід у вищій освіті: світовий досвід / Л.Л.Антонюк, Н.В.Василькова, Д.О.Ільницький, І.В.Кулага, В.Є.Турчанинова // Інститут вищої освіти КНЕУ імені Вадима Гетьмана. – 2016. – 66 с.
4. Освітньо-професійна програма спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ztu.edu.ua/ua/student/>.